

Zoo Mooi!

www.zoo-mooi.nl

Harmonie Euterpe

www.harmonieeuterpe.nl

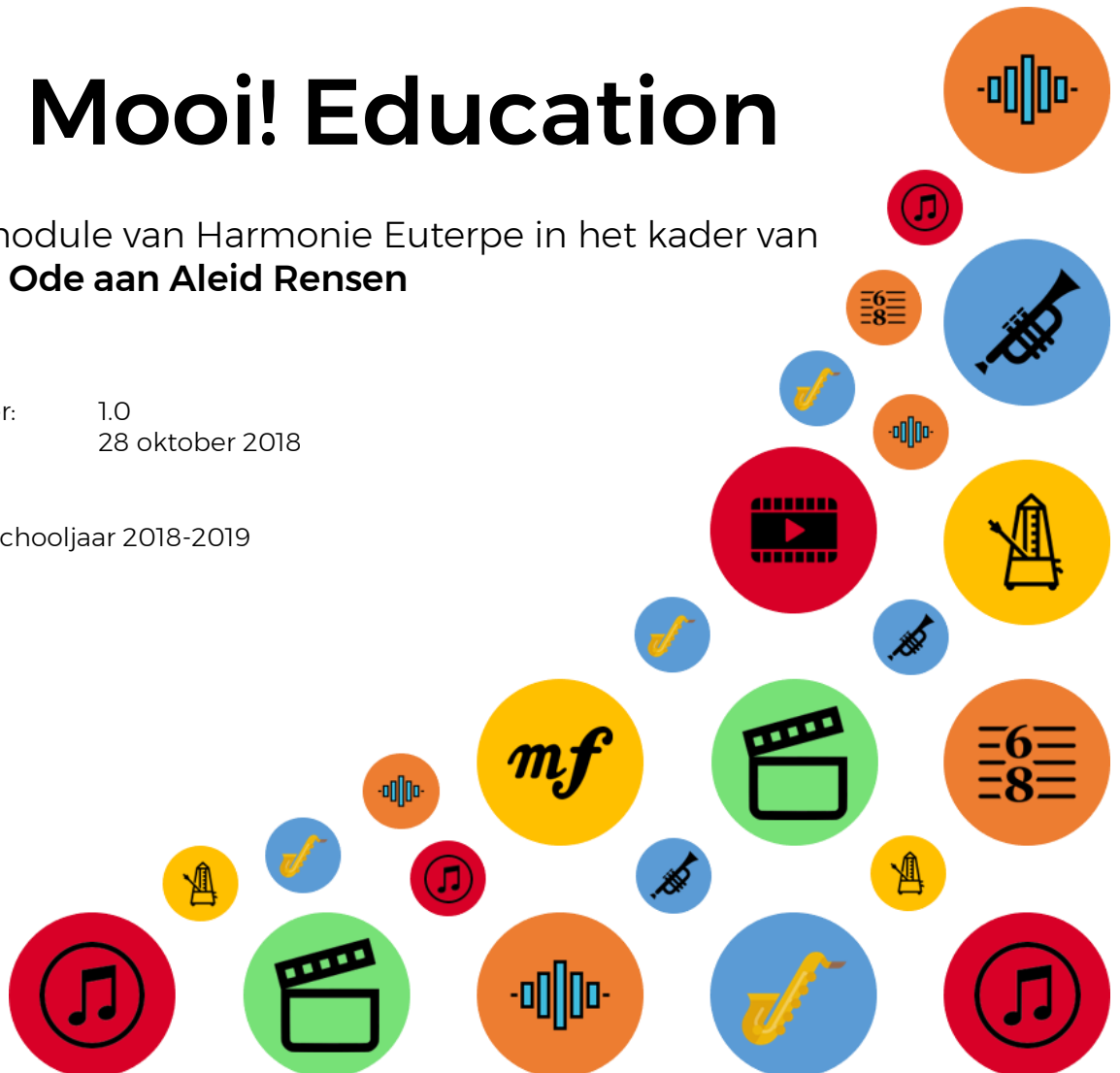

Zoo Mooi! Education

Een ckv-module van Harmonie Euterpe in het kader van
Zoo Mooi! Ode aan Aleid Rensen

Versienummer: 1.0
Datum: 28 oktober 2018

Module voor schooljaar 2018-2019

Voorwoord

Voor u ligt de docentenhandleiding van de ckv-module "Zoo Mooi! Education". Deze module is ontwikkeld in het kader van de muzikale productie Zoo Mooi! Ode aan Aleid Rensen.

In deze docentenhandleiding kunt u lezen hoe de ckv-module is ingedeeld en uitgevoerd kan worden door de leerlingen. Daarnaast bevat de handleiding extra benodigde uitleg van muzikale begrippen of fragmenten indien nodig.

Inhoudsopgave

1. Algemene informatie.....	4
a. Dashboard.....	4
b. Opdrachten.....	4
c. Individueel of in een groepje?.....	4
2. Les 1: De Start.....	5
a. Inhoud en tijdsbewaking.....	5
b. Studiewijzer.....	5
c. Opdrachten.....	5
3. Les 2: Maat en Ritme.....	6
a. Inhoud en tijdsbewaking.....	6
b. Studiewijzer.....	6
c. Opdrachten.....	6
4. Les 3: Dynamiek en Tempo.....	9
a. Inhoud en tijdsbewaking.....	9
b. Studiewijzer.....	9
c. Opdrachten.....	9
5. Les 4: Instrumentatie.....	11
a. Inhoud en tijdsbewaking.....	11
b. Studiewijzer.....	11
c. Opdrachten.....	11
6. Les 5: Videoclips.....	13
a. Inhoud en tijdsbewaking.....	13
b. Studiewijzer.....	13
c. Opdrachten.....	13
7. Les 6: De Samenvatting.....	15

Algemene informatie

De ckv-module is bijna geheel digitaal. Alleen de praktische opdracht gebeurt op papier.

Dashboard

De leerlingen krijgen toegang tot de inhoud van de ckv-module via een gedeelte op onze website. Leerlingen kunnen navigeren naar www.zoo-mooi.nl/ckv waar ze de verschillende lessen aan kunnen klikken.

Voor docenten is ook een apart gedeelte op de website gemaakt. Hier staan alle materialen voor de docenten klaar die gebruikt kunnen worden tijdens de lessen. Denk hierbij aan de uitwerkbijlage voor de praktische opdracht, deze docentenhandleiding of de fragmenten. Docenten kunnen navigeren naar www.zoo-mooi.nl/ckv/docenten.

Opdrachten

De leerlingen krijgen tijdens de lessen te maken met verschillende opdrachten en vormen van opdrachten. Deze opdrachten staan los van elkaar aangegeven op het dashboard.

De fragmenten bevatten opdrachten die beantwoord kunnen worden door het digitale formulier in te vullen. De leerlingen zijn vrij om te kiezen wanneer ze welke opdracht uitvoeren, dus mogen ze het formulier verzenden zonder alle vragen ingevuld te hebben. In de e-mail krijgen ze een link waarmee ze verder kunnen werken aan de niet-ingevulde opdrachten. In deze docentenhandleiding staat welke theorie de leerlingen nodig hebben voor welke opdrachten. Aan de hand hiervan kan een eigen volgorde gemaakt worden door de leerlingen.

De Kahoot! Quiz is een online quizprogramma waarin leerlingen op hun tablet/telefoon de quizvragen kunnen beantwoorden terwijl de docent de quiz start op zijn/haar eigen computer.

In sommige lessen is een andere quiz-vorm gekozen. Deze quiz kunnen leerlingen geheel zelf maken.

Individueel of in een groepje?

De ckv-module is zo ontworpen dat leerlingen zowel individueel als in een groepje aan de slag kunnen met de opdrachten en fragmenten. Enkel de praktische opdracht moet worden gemaakt in een groepje. Voor de overige opdrachten is het vrij aan de docent om de leerlingen in een groepje of individueel te laten werken.

Les 1: De Start

Les 1 is de introductie van de ckv-module. In deze les krijgen de leerlingen te horen wat ze de komende lessen gaan leren en zal een stukje filmgeschiedenis verteld worden.

Inhoud en tijdsbewaking

• Introductie: Transforming Noise into Music	15 minuten
• Fragment 1: Workers Leaving the Factory	15 minuten
• Fragment 2: Stomme film	15 minuten

Studiewijzer

- Introductie: Dit filmpje is ter introductie.
- Fragment 1: Workers Leaving the Factory
the Factory Hiervoor is geen voorkennis nodig.
- Fragment 2: Stomme film Hiervoor is geen voorkennis nodig.

Opdrachten

Fragment 1: Workers Leaving the Factory

- Beschrijf in een aantal zinnen wat het verhaal is op deze filmbeelden en welke sfeer je proeft.
antwoord: eigen mening
- Wat voor emotie draagt deze muziek volgens jou?
antwoord: eigen mening
- Heeft de muziek een meerwaarde voor deze film? En licht je antwoord kort toe.
antwoord: eigen mening
- Kijkend naar de huidige muziekgenres, welk genre zou volgens jou ook bij deze film kunnen passen?
antwoord: eigen mening

Fragment 2: Stomme film

- Wat valt jou op aan de muziek in dit fragment?
antwoord: eigen mening
- Kenmerkend voor een stomme film is dat er geen gesproken tekst is. Waarom is dit niet storend?
antwoord: eigen mening
- Is deze stomme film digitaal of analoog gemaakt?
antwoord: analoog (discussie over analoog/digitaal – dimensie)

Les 2: Maat en Ritme

In les 2 leren de leerlingen de basisbeginselen van muziek: maat en ritme. Zonder maat en ritme wordt het notenschrift chaotisch en heeft de muziek geen beat, wat het samen musiceren moeilijker maakt...

Inhoud en tijdsbewaking

• Theorieblok "Maat" (optioneel)	5 minuten
• Theorieblok "Ritme" (optioneel)	5 minuten
• Fragment 1: Star Wars (met opdrachten)	15 minuten
• Kahoot! Quiz	5 minuten
• Praktische opdracht deel 1	15 minuten

Studiewijzer

De theorieblokken zijn optioneel. Leerlingen kunnen er zelf voor kiezen deze te openen en te bekijken of om op basis van eigen kennis door te gaan. Op een later moment kunnen ze er alsnog voor kiezen om de theorie te bekijken.

• Fragment 1: Star Wars	Hiervoor is minimaal kennis nodig uit het eerste theorieblok (Maat).
• Kahoot! Quiz	Hiervoor is minimaal kennis nodig uit het tweede theorieblok (Ritme).
• Praktische opdracht	Hiervoor is kennis uit de gehele les nodig.

Opdrachten

Fragment 1: Star Wars

- Hoeveel verschillende maatsoorten denk jij te horen?
antwoord: 3
- Vind jij de muziek achter de Star Wars-films goed gecomponeerd (gemaakt)?
antwoord: eigen mening
- Wat gebeurt er met de film als er andere muziek onder de Star Wars-films zouden staan? Welke muziek zou jij dan kiezen?
antwoord: eigen mening (ckv-termen: herkenning en vervreemding)
- Welke maatsoort hoor je in het begin van dit fragment?
antwoord: 4/4
- In dit fragment is twee keer goed te horen wat het hoofd- en nevenaccent is. Bekijk het fragment nog een keer en noteer één tijdstip waarin jij het hoofd- en nevenaccent hoort.
antwoord: 0:00 - 0:30, 0:31 - 1:41 (of 0:00 - 1:41)

- Bonusvraag: Door de vorige vraag te lezen, kun je bij 2 vragen terug de 2/2 maat wegstrepen. Waarom? Hiervoor heb je de theorie over de maat nodig.
Omdat het nevenaccent genoemd wordt. Dit accent is alleen aanwezig als de maat samengesteld is, dus meer dan 3 tellen heeft. A kan dus weggestreept worden.
- Wat betekenen de onderstaande maatsoorten:
  - 2/2 maat   *antwoord: 2 tellen in de maat - 1/2 noot duurt een tel*
  - 3/4 maat   *antwoord: 3 tellen in de maat - 1/4 noot duurt een tel*
  - 4/4 maat   *antwoord: 4 tellen in de maat - 1/4 noot duurt een tel*
  - 3/8 maat   *antwoord: 3 tellen in de maat - 1/8 noot duurt een tel*
  - 6/8 maat   *antwoord: 6 tellen in de maat - 1/8 noot duurt een tel*
- Zijn onderstaande maatsoorten enkelvoudig of samengesteld?
  - 2/2 maat   *antwoord: enkelvoudig*
  - 3/4 maat   *antwoord: enkelvoudig*
  - 4/4 maat   *antwoord: samengesteld*
  - 3/8 maat   *antwoord: enkelvoudig*
  - 6/8 maat   *antwoord: samengesteld*
- Bonusvraag: Hoe heet het alternatieve teken (de letter) van een 2/4 maat? Overleg eventueel met klasgenoten!
antwoord: Alla Breve
- Uitdagingende opdracht: In een maat staan soms figuren, namelijk antimetrische figuren. Zoek op internet op wat antimetrische figuren zijn, welke verschillende antimetrische figuren er zijn en leg dan uit hoe onderstaande figuren heten:
  - Triool   *antwoord: 3 noten in de waarde van 2 (oftewel: 3 noten die samen 2 tellen duren, in plaats van 3)*
  - Kwintool   *antwoord: 5 noten in de waarde van een bepaalde waarde. Dit ligt aan de notatie en de maatsoort.*
  - Kwartool   *antwoord: 4 noten in de waarde van een bepaalde waarde. Dit ligt aan de notatie en de maatsoort.*

Kahoot! Quiz

- Hoe vaak past een kwartnoot in een 4/4 maat?
antwoord: 4x
- Hoe vaak past een achtste noot in een 3/4 maat?
antwoord: 6x
- Hoe vaak past een zestiende noot in een kwartnoot?
antwoord: 4x
- Hoeveel keer zo lang duurt een hele noot ten opzichte van een kwartnoot?
antwoord: 4x
- Hoe vaak past een halve noot in een 2/2 maat?
antwoord: 2x
- Hoe vaak past een kwartnoot in een 2/2 maat?
antwoord: 4x
- Hoe vaak past een achtste noot in een 2/2 maat?
antwoord: 8x

Praktische opdracht

Bedenk in een groepje een kort ritme van 16 maten. Kies een maatsoort, kies een aantal soorten noten (zoals in de theorie beschreven) en noteer het in de vorm zoals in de verschillende voorbeelden staat aangegeven.

De uitwerkbijlage voor de praktische opdracht is te downloaden op de docentenpagina onder de algemene documenten.

Les 3: Dynamiek en Tempo

In les 3 gaan de leerlingen leren over dynamiek en tempo. Aan het einde van deze les weten ze wat dynamiek en wat tempo is, hoe dynamiek in de muziek eruit ziet en hoe het tempo wordt gebruikt.

Inhoud en tijdsbewaking

• Theorieblok "Dynamiek" (optioneel)	5 minuten
• Fragment 1: The Incredibles (met opdrachten)	10 minuten
• Quiz	5 minuten
• Fragment 2: The Beauty of Nature (met opdrachten)	10 minuten
• Praktische opdracht deel 2	15 minuten

Studiewijzer

• Fragment 1: The Incredibles	Hiervoor is minimaal kennis nodig uit het eerste theorieblok (Dynamiek).
• Quiz	Hiervoor is geen extra kennis nodig, de quiz is namelijk een introductie op de theorie over het tempo.
• Fragment 2: The Beauty of Nature	Hiervoor is minimale kennis nodig uit het eerste theorieblok (Dynamiek) en de quiz.
• Praktische opdracht	Hiervoor is kennis uit deze les en de voorgaande les nodig.

Opdrachten

Fragment 1: The Incredibles

- Wat betekenen de volgende begrippen?
  - Crescendo *antwoord: steeds luider spelen*
  - Decrescendo *antwoord: steeds zachter spelen*
  - Diminuendo *antwoord: steeds zachter spelen*
  - Morendo *antwoord: uitstervend*
  - Smorzanda *antwoord: wegstervend*
- Wat hoor je tussen 1:05 tot 1:10 in het fragment?
antwoord: een crescendo
- Hoe kun je de overgang tussen 1:15 en 1:18 in het fragment beschrijven?
antwoord: stabiele dynamiek voor; stabiele dynamiek na
- In dit fragment zijn veel dynamische overgangen te horen. Waarom past de dynamiek bij het beeld volgens jou?
antwoord: eigen mening

Quiz

- In welke categorie hoort het begrip "Largo"?
antwoord: de langzame beweging

- In welke categorie hoort het begrip “Allegro”?
antwoord: de snelle beweging
- In welke categorie hoort het begrip “Moderato”?
antwoord: de matig langzame/snelle beweging
- In welke categorie hoort het begrip “Andante”?
antwoord: de matig langzame/snelle beweging
- In welke categorie hoort het begrip “Presto”?
antwoord: de zeer snelle beweging
- In welke categorie hoort het begrip “Larghetto”?
antwoord: de langzame beweging
- In welke categorie hoort het begrip “Adagio”?
antwoord: de matig langzame/snelle beweging

Fragment 2: The Beauty of Nature

- Met welk doel wordt een natuurfilm gemaakt?
antwoord: eigen mening
- Wat vind jij kenmerkend aan de muziek in een natuurfilm zoals in het fragment hierboven?
antwoord: eigen mening
- Welke dynamische elementen hoor je terug in bovenstaand fragment?
  - Crescendo *antwoord: ja (1:29 - 1:31)*
  - Decrescendo *antwoord: nee*
  - Accent *antwoord: ja (0:20 - 0:28)*
  - Sforzato piano *antwoord: nee*

Praktische opdracht

Ga verder met het ritme dat je in de vorige les hebt gemaakt. Uiteraard mag je ook een nieuw ritme maken! In deze les ga je het ritme meer dynamiek en tempi geven. Bedenk wat je wilt bereiken met jouw ritme en experimenteer met verschillende dynamiek en tempi. Vergeet hierbij niet om ook rekening te houden met overgangsdynamiek 😊

Om je een beetje op weg te helpen, kunnen de volgende vragen jou helpen:

- Is het doel om jullie muziek snel en vrolijk te laten klinken?
- Is het doel om jullie muziek langzaam en mooi te laten klinken?
- Is het doel om jullie muziek breekbare en gevoelige stukjes te laten hebben? (zachte dynamiek)

De uitwerkbijlage voor de praktische opdracht is te downloaden op de docentenpagina onder de algemene documenten.

Les 4: Instrumentatie

In les 4 krijgen de leerlingen de verschillen tussen diverse soorten orkesten te horen in de HaFaBra-sector. Aan het einde van deze les weten de leerlingen welke instrumenten in welk orkest spelen en wat verschillende instrumenten met de muziek doen.

Inhoud en tijdsbewaking

• Theorieblok "Instrumentatie" (optioneel)	5 minuten
• Fragment 1: The Godfather (met opdrachten)	10 minuten
• Fragment 2: Forrest Gump – Maestro (met opdrachten)	15 minuten *
• Fragment 3: Forrest Gump – Zoo Mooi! (met opdrachten)	15 minuten *
• Praktische opdracht deel 3	15 minuten

*) *Fragment 2 en 3 kosten samen ongeveer 15 minuten.*

Studiewijzer

• Fragment 1: The Godfather	Hiervoor is minimaal kennis nodig uit het eerste theorieblok (Instrumentatie).
• Fragment 2: Forrest Gump	Hiervoor is minimaal kennis nodig uit het eerste theorieblok (Instrumentatie).
• Fragment 3: Forrest Gump	Hiervoor is minimaal kennis nodig uit het eerste theorieblok (Instrumentatie).
• Praktische opdracht	Hiervoor is kennis uit deze les en de voorgaande lessen nodig.

Opmerking: de fragmenten 2 en 3 moeten direct na elkaar getoond worden. In de opdrachten worden ze met elkaar vergeleken.

Opdrachten

Fragment 1: The Godfather

- Welke instrumenten hoor je?
antwoord: bariton, bas, fagot, fluit (inclusief piccolo), hobo, hoorn, klarinet, saxofoon, slagwerk, trombone, trompet (inclusief cornet) en tuba

Fragment 2: Forrest Gump – Maestro

- Welke instrumenten hoor je?
antwoord: cello, contrabas, fagot, fluit (inclusief piccolo), harp, hobo, hoorn, klarinet, piano, slagwerk, trombone, trompet (inclusief cornet), tuba en viool

Fragment 3: Forrest Gump – Zoo Mooi!

- Welke instrumenten hoor je in de eerste versie van Forrest Gump wel en in de tweede versie niet?
antwoord: contrabas, viool

Praktische opdracht

In een orkest wordt muziek gemaakt met meerdere instrumenten zoals jullie inmiddels weten. Welke instrumenten vinden jullie passend bij jullie ritme? Denk hierbij natuurlijk na over wat je voor gevoel over wilt brengen. Aangezien jullie ritme uit meerdere partijen bestaat, kan jullie ritme ook bestaan uit meerdere instrumenten, wel zo leuk!

De uitwerkbijlage voor de praktische opdracht is te downloaden op de docentenpagina onder de algemene documenten.

Les 5: Videoclips

In les 5 gaan de leerlingen vooral zelf aan de slag. Ze krijgen geen nieuwe theorie meer, maar gaan nu kijken naar videoclips. Videoclips worden immers precies andersom geproduceerd als filmbeelden.

Inhoud en tijdsbewaking

• Fragment 1: Beirut – Ibrahim Maalouf (met opdrachten)	10 minuten
• Fragment 2: eigen keuze (met opdrachten)	10 minuten
• Fragment 3: eigen keuze (met opdrachten)	10 minuten *
• Praktische opdracht deel 4	15 minuten

*) Indien er tijdstekort is, dan het derde fragment laten vervallen.

Studiewijzer

• Fragment 1: Beirut	Hiervoor is kennis uit de voorgaande lessen nodig.
• Fragment 2: eigen keuze	Hiervoor is kennis uit de voorgaande lessen nodig.
• Fragment 3: eigen keuze	Hiervoor is kennis uit de voorgaande lessen nodig.

Opdrachten

Fragment 1: Beirut – Ibrahim Maalouf

- Wat voor gevoel krijg jij bij deze muziek?
antwoord: eigen mening
- Welke muzikale elementen vind je erg sterk uitgevoerd in deze videoclip?
antwoord: eigen mening

Fragment 2: eigen keuze

- Videoclip 1: Welke clip heb je gekozen en van welke artiest?
antwoord: eigen keuze
- Wat voor gevoel krijg jij bij deze muziek?
antwoord: eigen mening
- Wat draagt het beeld volgens jou bij aan de muziek?
antwoord: eigen mening
- Welke muzikale elementen vind je erg sterk uitgevoerd in deze videoclip?
antwoord: eigen mening

Fragment 3: eigen keuze

- Videoclip 2: Welke clip heb je gekozen en van welke artiest?
antwoord: eigen keuze
- Wat voor gevoel krijg jij bij deze muziek?
antwoord: eigen mening

- Wat draagt het beeld volgens jou bij aan de muziek?
antwoord: eigen mening
- Welke muzikale elementen vind je erg sterk uitgevoerd in deze videoclip?
antwoord: eigen mening

Praktische opdracht

Helaas hebben jullie geen (of weinig) instrumenten tot jullie beschikking, maar eigenlijk kun je van alles muziek maken. Wat dachten jullie van de ritssluiting van je jas, of met een pen tikken tegen een (gedeeltelijk) gevuld glas. Ga eens op zoek naar dit soort omgevingsgeluiden en probeer je ritme eens hierop te spelen. Wees creatief!

De uitwerkbijlage voor de praktische opdracht is te downloaden op de docentenpagina onder de algemene documenten.

Les 6: The End

In de laatste les gaan de leerlingen hun praktische opdracht (het ritme) laten horen aan de rest van de klas. Om deze les extra interessant te maken, is er een competitie-element ingebracht. De docent beoordeelt samen met een ander groepje uit de klas het ritme op creativiteit en muzikaliteit!

Het juryformulier voor de praktische opdracht is te downloaden op de docentenpagina onder les 6.

Zoo Mooi! Education is een product van Harmonie Euterpe.

Zoo Mooi!

www.zoo-mooi.nl

Harmonie Euterpe

www.harmonieeuterpe.nl

